

Zygmunt Krasiński (1812-1859)

Napoleon Stanisław Adam Feliks Zygmunt hrabia **Krasiński** herbu Ślepowron - urodził się 19 lutego 1812 r. w Paryżu, gdzie zmarł 23 lutego 1859 r. Jeden z trzech wieszczów - największych poetów polskiego romantyzmu, wraz z Adamem Mickiewiczem i Juliuszem Słowackim. Syn księżnej Marii Radziwiłłówny i Wincentego Krasińskiego - generała gwardii Napoleona, hrabiego Cesarstwa, komandora Legii Honorowej, wyznawcy potęgi napoleońskiej, później generała rosyjskich carów - Aleksandra I i Mikołaja I. Uczył się w domu, a najwyższą klasę liceum ukończył w szkole prowadzonej przez Samuela Bogumiła Lindego. Nie skończył jeszcze 16 lat, gdy został studentem prawa na Uniwersytecie Warszawskim. Wtedy też miał już za sobą pierwsze próby literackie. Na polecenie ojca, nie wziął udziału w studenckiej manifestacji patriotycznej, za co został znieważony przez kolegów. Po tym przeżyciu, w 1829 r., wyjechał do Genewy, gdzie kontynuował studia. W sierpniu 1830 r. poznał Adama Mickiewicza. Ojciec nie pozwolił mu walczyć w Powstaniu Listopadowym 1830 r.

W 1832 roku Wincenty Krasiński wezwał Zygmunta z zagranicy, by przedstawić go carowi Mikołajowi I. Lojalistyczne zachowanie ojca było osobistą tragedią Zygmunta Krasińskiego. W dodatku poważna choroba oczu wymagała kuracji, Krasiński wyjechał więc do Wiednia i poddał się leczeniu. Wymagająca długiego przebywania w ciemnościach terapia, silnie wpłynęła na jego psychikę. Z Wiednia wyjechał do Włoch. Odtąd przebywał i tworzył na emigracji. Poznał Cypriana Kamila Norwida i Juliusza Słowackiego, z którymi się przyjaźnił. Miał romans z Joanną Bobrową, potem z Delfiną Potocką. Ta znajomość przetrwała do 1846 r., przeradzając się w przyjaźń. Za namową ojca w 1843 r. ożenił się z Elizą Branicką (1820-1876), polską malarką, której uczucie i zalety charakteru docenił dopiero, gdy zmienił swój stosunek do Delfiny. Swoje utwory wydawał bezimiennie, pod pseudonimem lub cudzym nazwiskiem, co pozwoliło na swobodę wypowiedzi. Jednocześnie mógł przyjeżdżać do ojczyzny, nie narażając się na represje. Zmarł 23 lutego 1859 roku w Paryżu. Został pochowany w Opinogórze.

Literaturę i myśl europejskiego romantyzmu poznał podczas pobytu w Szwajcarii. Jego dzieła to: *Powieści gotyckie*, *Agaj-Han*, *Irydion*, *Nie-Boska komedia*, *Przedświt*, *Psalmy przyszłości*, *Fantazja życia*, *Listy do Delfiny Potockiej*.

Uznawał ideowość i profetyzm literatury. Od niemieckich filozofów idealistycznych i historyków francuskich (J. Micheleta, P.S. Ballanche'a i J. de Maistre'a) przejął koncepcję niezbędnej roli cierpienia i ofiary w rozwoju dziejów. Był wyznawcą providencjalizmu, poglądu, według którego dzieje ludzkości są bezpośrednio zależne od woli Boga wyznaczającego zakres ludzkiej samodzielności. Fakt, iż nie wziął udziału w Powstaniu Listopadowym, był źródłem poczucia winy i stanów nerwicowych.

Za jego najwybitniejszy utwór uznaje się „Nie-Boską komedię”, napisaną w 1833, wydaną anonimowo w 1835 roku we Frankfurcie nad Menem. Jest to dramat metafizyczny, stawiający ważne dla całego romantyzmu pytanie o rolę Boga w rozwoju dziejów. W końcowej scenie dramatu pojawia się postać Chrystusa, takie zakończenie można interpretować dwojako: jako wieszczenie nowej epoki odrodzonego chrześcijaństwa lub jako zapowiedź apokaliptycznego końca. „Irydion”

to dramat ukazujący walkę narodu z ciemnością na przykładzie starożytnego Rzymu. Tu już idea zbawienia jest wyraźna, nie ma tu wcześniejszych wyrazów katastrofizmu. Morał wypływający z utworu sprowadza się do potępienia idei zemsty jako sprzecznej z nauką chrześcijańską. Bunt i żądza odwetu są potępione, ponieważ nie mieszczą się w Bożym planie świata. „Irydion” jest też utworem aluzyjnym, zawierającym negatywną ocenę powstania listopadowego. Mesjanizm Krasińskiego jest inny niż u Mickiewicza czy Słowackiego. W jego koncepcji najważniejsze jest nie samo cierpienie i niewinna ofiara, ale wierność chrześcijańskim zasadom. Cierpienie ma sens tylko wówczas, gdy wynika z wiary. Polska nie jest tu idealizowana, jednak wyznacza jej doniosłe zadanie - zbawienie świata (stąd mesjanizm, Polska jako Mesjasz), ale nie przez krwawą rewolucję, lecz przez odnowienie chrześcijańskiej moralności. Czyn w znaczeniu, jakie nadaje mu Krasiński, ma wymiar przede wszystkim duchowy.

Imię Zygmunta Krasińskiego nosi Muzeum Regionalne w Złotym Potoku oraz I Liceum Ogólnokształcące w Ciechanowie.

Dzieła: *Powieści gotyckie, Agaj-Han, Irydion, Nie-Boska komedia, Przedświt, Psalm przyszłości, Fantazja życia, Listy do Delfiny Potockiej.*